

Zivs jāķer tur, kur tā ir

Mēs plānojam, bet Eiropa mums aiztaisa ciet mencas un lašus – saka piekrastes zvejnieks no Pāvilostas Jānis Pētermanis. Ar lašiem jūrā viss ir kārtībā, traki ir ar politiķiem un roņiem – līdzīgās domās ir jūrmalciemnieks Oskars Kadeģis. Trauksmi par izmaiņām uz sliktu pusi Baltijas jūras zivju populācijā ceļ zinātnieki, arī Pasaules Dabas fonds jau vairākus gadus aicina ēdienkartē izvēlēties neapdraudētas sugas un audzētavu zivis.

Pārzeveja un kvotas

Pasaules Dabas fonds (PDF) norāda uz būtiskām izmaiņām Baltijas jūras zivju populācijās, kas izraisa ķēdes reakciju visā jūras ekosistēmā. Tās ir ne tikai izmaiņas barības ķēdē, bet arī eitrofikācija jeb ūdenstilpes aizaugšana. Pārzeveja ne tikai noplicina zivju krājumus, bet arī izmaina barošanās tīkla struktūru jūrā. Mazo zivju un jūras organismu paliek vairāk, jo dabīgo plēsēju, piemēram, mencu, populācija samazinās. PDF norāda, ka vēsturiski noteiktās nozvejas kvotas ir bijušas augstākas nekā zivju populāciju spēja atjaunoties. Eiropas Savienības kopējā zivsaimniecības politika Latvijai ik gadu liek aizstāvēt savu pozīciju, lai regulā par zvejas iespējām Baltijas jūrā Latvijas zvejnieki tiktu pie zinātniski pamatotiem limitiem. Pagājušā gada rudenī Latvija ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sēdē pauda stingru nostāju pret Eiropas Komisijas nepamatoti lielo 54% samazinājumu reņģu zvejai Baltijas jūrā, salīdzinot ar zinātnes piedāvājumu, kā arī nevēlēšanos palielināt brētliņu zvejas iespējas, kurai zinātne piedāvāja būtisku palielinājumu. Sarunu gaitā izdevās panākt mazāku samazinājumu reņģu kvotai –45%, kā arī iegūt palielinājumu brētliņu zvejas iespējām +13%, ziņo Zemkopības ministrija (ZM).

Latvijas Baltijas jūras reņģu kvotas daļa nav visai liela, jo galvenais traļu zvejas objekts jūras ūdeņos ir brētliņas, bet reņģe ir tikai piezveja. Līdz ar to abu sugu kvotu summārais iznākums ir pozitīvs (par 2800 tonnām vairāk nekā 2021. gadā) un palielinās mūsu zvejnieku iespējas zvejā ar traļiem.

Latvijai aktuālajā Baltijas jū-

UZZIŅAI

Vislielākās reņģu nozvejas periodi

- Dienvidkurzemes novads 1.02.–31.05.
- Ventspils novads 1.03.–30.06.
- No Engures līdz Ainažiem 1.05.–30.07.

AVOTS: "LIEPĀJAS RAJONA PARTNERĪBA"

ras austrumu daļā populācijas kritiskā stāvokļa dēļ mencu zveja liegta jau kopš 2020. gada. Mencu var paturēt lomā tikai tad, ja tā nejauši noķerta citu sugu – reņģes, brētliņas, plekstes – traļu zvejā vai arī piekrastes zvejā kā neizbēgama piezveja.

Ziemeļnieki privatizē lašus

Lašu zveja šogad atļauta tikai Baltijas jūras ziemeļu daļas piekrastē. Specializēta lašu zveja mūsu piekrastē nenotika, tomēr šo zivju piezvejai piekrastes zvejniekiem ir nozīmīga vērtība. Sargājot savvaļas lašus, jūras ūdeņos noķertie īpatņi ir jālaiž vaļā, paturēt var audzētavu izcelsmes lasi, kuru var atpazīt pēc nogrieztas taukspuras.

“Šogad Baltijas jūrā atļauts zvejot lašus zviedriem un somiem, pārējiem ir liegts. Nav jau problēma tā, ka lašu nebūtu, bet zviedri un somi pateica, ka visi laši ir viņu, jo nārstojot viņu upēs. Taču laši nārsto arī piemums. Cerams, uz nākamā gada šo jautājumu atrisinās,” pauž O. Kadeģis.

Zinātniskais institūts “Bior” sadarbībā ar atsevišķiem zvejniekiem, arī O. Kadeģi, nodarbojas ar laša bioloģiskā materiāla ievākšanu. Šis pētījums papildinās jau aizsāktos, kuru mērķis ir laša resursu ilgtspējīga izmantošana, stāsta vadošā pētniece Ruta Medne. Zivju uzskaitē notiek visās Baltijas jūras valstīs, un zinātnieki starptautiskā jūras pētniecības padomē kopīgi izstrādā zinātnisko pamatu, uz kura bāzes pēc tam tiek sadalītas laša zvejas kvotas.

“No katras upes nāk savi laši, bet jūrā visi samaisās. Lai saprastu, kādus lašus mēs ķeram – no Latvijas vai citu valstu upēm –, esam noslēguši līgumus ar zvejniekiem. No nozvejotajiem lašiem viņi ņem audu paraugu – spuras gabaliņu. Institut-

“Nav jau nekā tai jūrā. Ar tūrismu var noķert kaut ko. Ja dabū tūristus, tad viss ir kārtībā,” saka rucavnieks Imants Pričins. Piekrastes zvejniecība nav bizness – vienprātis ir visi mazie zvejnieki.

UZZIŅAI

Zivju skaita dinamika 2021. gadā

Salīdzinot ar 2020. gadu, kopējais noķerto zivju skaits ir palielinājies par gandrīz 30%. Lomos vairs netika noķerts ķīsis, bet tika noķertas tādas 2020. gadā nekonstatētas sugas kā čūskzivis, ziemeļu jūrasbullis, zaķzivis un makrele. Piemēram, asariem, plīčiem, reņģēm un salakām pieaugums, salīdzinot ar 2020. gadu, ir aptuveni 2 reizes, bet vimbām – gandrīz 3 reizes. Skaita samazinājums jau vairākus gadus novērojams plekstēm (2021. gadā – par 18% mazāk) un raudām (samazinājums par 26%). Arī apaļo jūrasgrunduļu skaits Liepājā, pēc neliela pieauguma 2020. gadā, 2021. gadā ir samazinājies 2 reizes.

AVOTS: DATI NO PĒTNIECISKAJIEM TĪKLIEM “NORDIC COASTAL” LIEPĀJĀ, BIOR

tā triju četru gadu laikā noskaidros, kāds ir piensumus zvejā tieši no Latvijas upēm,” skaidro R. Medne.

Ziemeļu upēs lašu tiešām kļūstot vairāk, bet dienvidu reģionā, tai skaitā Latvijā, nav tik labi, atzīmē pētniece. Tas notiek klimata pārmaiņu dēļ – siltas ziemas un karstas vasaras. Nozīme ir arī vides piesārņojumam, jo kalnu upes varētu būt tīrākas nekā līdzenumu upes. “Pilnīgi noteikti no mūsu upēm lašu nāk mazāk. Katrs kaitējums par sevi nav tik ļauns, lai zivis nevarētu izdzīvot, bet kopā tie rada summāro efektu sliktākai izdzīvošanas iespējai,” stāsta R. Medne. “Lašu resurss ir jāsaudzē ne jau tikai tāpēc, lai mēs tos varētu apēst. Tie ir nozīmīgi bioloģiskajā ķēdē, jo Baltijas jūrā lasis ir augstākais plēsējs,

kurš nepieciešams ekosistēmas saglabāšanai, jo mencu palicis stipri mazāk.”

Grundulis vairs neglābs

“Nepietiek ar to, ko mums ļauj ķert,” uzsver J. Pētermanis. “Palicis vienīgi grundulis. Tam 90 procenti visa tirgus bija Ukrainā. Mēs redzam, kas šobrīd tur notiek. Var teikt, ka arī šis bizness tikpat kā beidzas.” Apaļais jūrasgrundulis esot lielākā nozveja jau gadiem ilgi, saka arī O. Kadeģis, turklāt to sezona ir tikai divi mēneši gadā. Vien divas nedēļas maija beigās var zvejot akmensbuti, kas jau kļūstot par ekskluzīvu zivi. Beidzamos trīs gadus uzlabojusies situācija ar plekstēm, kuras no Jāņiem līdz rudenim ir noķeramas labā miesas stāvoklī.

J. Pētermanis domā, ka vajadzētu atļaut ķert “to, ko var noķert, jo laika apstākļi ne vienmēr ļauj iziet jūrā. Tik, cik ir piekrastes zvejnieku, tie nevar būtiski ietekmēt Baltijas jūras zivju krājumus. Lielā zvejas flote ir praktiski iznīcināta, tur palikusi tikai brētliņu un reņģu zveja.” Latvijā jūras grundulim nav pietiekama noieta, piebilst liepājnieks Vilnis Brikmanis. “Mēs varam zvejot tikai piekrastē, nevaram skriet pa visu jūru meklēt, kur ir zivs,” viņš pauž.

No lašveidīgajām zivīm neieņemami atļauj taimiņu zveju līdz četrām jūras jūdzēm no krasta. “Bet tad labāk izlej degvielu grāvī uzreiz, tam nav jēgas. Zivi jāzvejo tur, kur viņa ir, nevis tur, kur liek,” bilst O. Kadeģis. Arī viņš secinājis, ka ne jau piekrastes zvejnieks, ķerdams to lomu, kas piepeld klāt, ietekmē zivju populāciju jūrā kopumā.

“Ja menca ir, varētu to zvejot, tas neko nemainītu, jo problēma tās samazinājumā ir globāla,” saka jūrmalciemnieks.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības